

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра економіки підприємства

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Матеріали XVII Міжнародної науково-практичної
конференції

5-6 жовтня 2017 року

Матеріали розміщено на офіційному сайті економічного
факультету

Київського національного університету імені Тараса Шевченка
(<http://econom.univ.kiev.ua/science/conferences/in2017/>)

2017

Висвітлюються питання забезпечення конкурентоспроможності національної економіки в умовах євроінтеграції та глобальної нестабільності; структурних зрушень та інноваційної модернізації підприємств і корпорацій; регулювання розвитку економіки та бізнесу; розвитку внутрішнього ринку товарів та послуг та розвитку корпоративного управління на вітчизняних підприємствах.

Для наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів, практиків.

Редакційна колегія:

В.Д. Базилевич, д-р екон. наук; ***Г.М. Филюк***, д-р екон. наук (відп. редактор); ***А.В. Шегда***, д-р екон. наук; ***З.С. Варналій***, д-р екон. наук; ***Л.І. Воротіна***, д-р екон. наук; ***О.Є. Кузьмін***, д-р екон. наук; ***І.О. Александров***, д-р екон. наук; ***А.О. Задоя***, д-р екон. наук; ***І.Й. Малий***, д-р екон. наук; ***І.О. Лютий***, д-р екон. наук; ***Ю.Є. Петруня***, д-р екон. наук; ***Ю.І. Єхануров***, канд. екон. наук; ***О.І. Черняк***, д-р екон. наук; ***Д.О. Баюра***, д-р екон. наук; ***Т.М. Литвиненко***, канд. екон. наук; ***Л.П. Чубук***, канд. екон. наук.; ***Т.В. Кравченко***, канд. екон. наук. (відп. секр.).

Конкурентоспроможність національної економіки: Матеріали XVII Міжнародної науково-практичної конференції, 5-6 жовтня 2017 р. – К., 2017. – 569 с.

Адреса редакційної колегії: 03022, м. Київ, вул. Васильківська, 90-а, кім. 307, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, економічний факультет, кафедра економіки підприємства, тел. 259 0147

ЗАЙНЧКОВСЬКИЙ А.О., ТРУШ Ю.Л. ПЛАНУВАННЯ ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	81
ЛЕВЧЕНКО Ю.Г. ГЛОБАЛЬНИЙ ІННОВАЦІЙНИЙ РЕЙТИНГ УКРАЇНИ ТА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	83
НІКИТЕНКО Д.В. ПРОБЛЕМИ ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЇ ЗАХИСТУ КОНКУРЕНЦІЇ В УКРАЇНІ	88
МАРТИНЮК Л.А. ПРЯМІ ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ РЕАЛЬНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	92
ОВЧАР П.І. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НА РИНКУ ТРАНСПОРТНИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ.....	96
РЕДИЧ О.В. ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ПОДАТКОВИХ ВТРАТ НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ УКРАЇНИ	98
ТРЕГУБОВ О.С. ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНЦІЇ В ТУРИЗМІ	103
ЧУБУК Л.П. ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЛОГІСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ЕЛЕВАТОРНОГО ГОСПОДАРСТВА В УКРАЇНІ ...	107
ШЕВЧЕНКО В.Ю. МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ПРОЦЕСИ ТА ЕВОЛЮЦІЯ БАНКІВСЬКОЇ КОНКУРЕНЦІЇ.....	110
MATTHEU LLORCA TEN YEARS AFTER THE CRASH, THE POTENTIAL RISKS OF A FUTURE FINANCIAL CRISIS: FOCUS ON THE UNITED STATES OF AMERICA AND CHINA	115
КОЛОША В.В. ГАРМОНІЗАЦІЯ КОНКУРЕНТНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ЗАХИСТУ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В КОНТЕКСТІ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВІТЧИЗНЯНОЇ ЕКОНОМІКИ	116
КРАВЧЕНКО Т.В. РОЛЬ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	121
МАГОМЕДОВА А.М. ФРАНЧАЙЗИНГ У ФОРМУВАННІ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ПІДПРИЄМСТВА	123
ПІМЕНОВА О.В. СТАЛИЙ РОЗВИТОК В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ: ДОСВІД ПОЛЬЩІ	127
УСЕНКО Ю.В. МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО РОЗПОДІЛУ ПРАЦІ ЯК ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ОРІЄНТОВАНИХ ІНТЕГРОВАНИХ СТРУКТУР	131
АКУЛЕНКО К.В. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	136

Редич О.В., к.е.н., доцент,

Романенко В.В., м.н.с.,

Університет державної фіскальної служби України

ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ПОДАТКОВИХ ВТРАТ НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ УКРАЇНИ

З погляду держави проблематика управління податковими ризиками у контексті забезпечення економічної безпеки полягає у необхідності розуміння причинно-наслідкових зв'язків між результатами здійснення податкової політики та їх впливом на економічні процеси загалом.[1-2].

Податкові втрати – це сума податкових надходжень, яку недоотримає держава у зв'язку з неефективністю реалізації податкової політики та порушенням суб'єктами господарювання норм податкового законодавства. Широко застосовується і таке поняття як «податковий розрив» («tax gap») – різниця між податками і зборами, що повинні сплатити платники, і тими платежами, які фактично надійшли до бюджету. У подальшому будемо використовувати узагальнюючий показник - податкові втрати.

Для дослідження впливу податкових втрат на ЕБ були використані результати розрахунку ключових показників досягнення прогресу впровадження проекту модернізації державної податкової служби України-1 за 2010 рік [8] та показники тіньової економіки [6,7]. Відповідно до запропонованої методики 2007 року добровільність виконання податкових зобов'язань оцінювалась мірою суб'єктивного сприйняття платниками податків оптимальності податкового навантаження. Даний показник приведений в [8] і обчислювався як відсоток відповідей «оптимальний» на питання: «Згадайте всі податки і збори, які сплачує Ваше підприємство. На Вашу думку, яким є чинний рівень податкового навантаження Вашого підприємства порівняно з оптимальним (прийнятним для Вашого підприємства)?». Базою для розрахунку були всі відповіді, за виключенням

відповіді «Важко сказати». Щоб уточнити, який рівень оподаткування платники податків вважають для себе оптимальним, респондентам ставилось запитання: «Який відсоток податків і зборів від валового річного доходу Вашого підприємства є, на Вашу думку, оптимальним (прийнятним) рівнем оподаткування для Вашого підприємства?». Переважна більшість респондентів (близько 80%) найбільш прийнятним вважали рівень оподаткування у межах 20% валової річної виручки. Найбільша частка прихильників ставки оподаткування, що не перевищує 10% валового річного доходу, спостерігалась серед представників великих підприємств (майже 70%); більше того, 53,7% підприємств цієї групи вважають оптимальним рівень оподаткування у межах 5%, що значимо більше, ніж у 2009 році.

Незважаючи на очевидну суб'єктивність, нечіткість поняття «оптимальний», автори спробували провести аналіз наявності кореляції між даним показником і питомою вагою податкових втрат у ВВП, а також його вкладом у інтегральний показник економічної безпеки. Наявність вищезазначених кореляцій буде вказувати, що показник добровільності виконання податкових зобов'язань, в основі якого лежить оцінювання платниками податкового тиску, є фактором податкового ризику держави, і для управління яким потрібно шукати відповідні підходи [3-5].

Значення податкових втрат розраховувалось авторами за формулою (1):

$$ПВ = ПБ + ПВ_{ТЕ} , \quad (1)$$

де:

ПВ – податкові втрати держави;

ПБ – податковий борг платників, що подають звіти ;

$ПВ_{ТЕ}$ – податкові втрати держави від неоподаткованого ВВП (тіновий сектор економіки).

Податковий борг звітуючих платників розраховувався на основі даних ДПС України , приведених в [11] за формулою (2).

$$ПБ = НП - СП, \quad (2)$$

де:

НП - сума нарахованих податків ;

СП – сплачені податки та збори до державних цільових фондів.

Податкові втрати від тіньової економіки розраховувались за формулою (3):

$$ПВ_{ТЕ} = ПТЕ * ВВП * ЕС, \quad (3)$$

де:

ПТЕ – показник тіньової економіки у % ВВП (за даними МЕРТ);

ВВП – обсяг валового внутрішнього продукту України (за даними ДКМУ);

ЕС - ефективна ставка оподаткування ВВП (за даними ДКМУ).

Результати дослідження показані на рис.1-3.

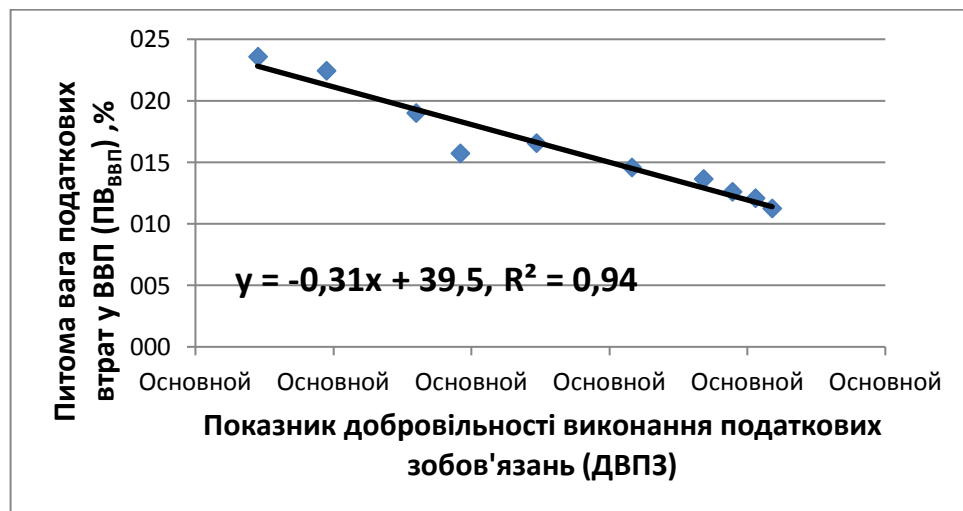

Рис.1. Кореляція питомої ваги $ПВ_{ВВП}$ і ДВПЗ у 2001-2010 рр.

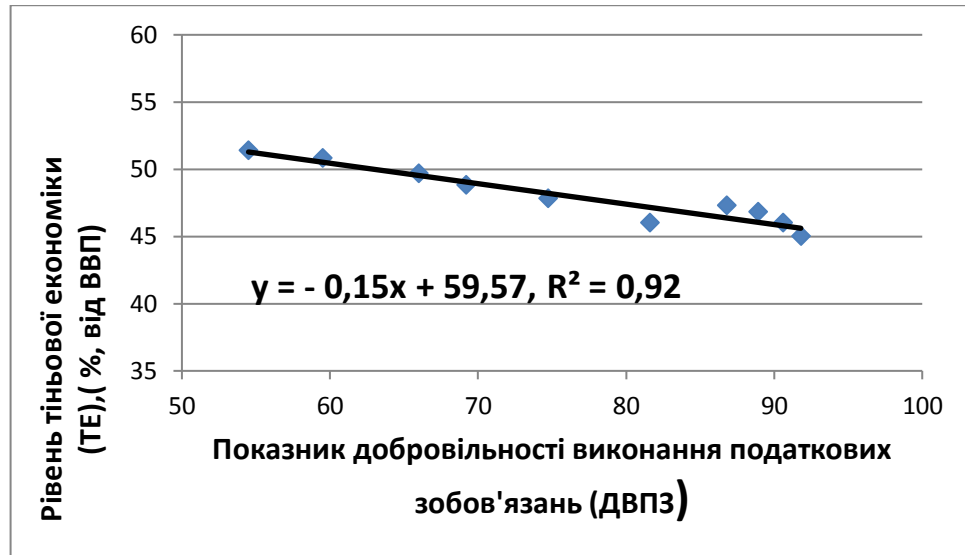

Рис.2. Кореляція рівня тіньової економіки (ТЕ) і ДВПЗ у 2001-2010 рр.

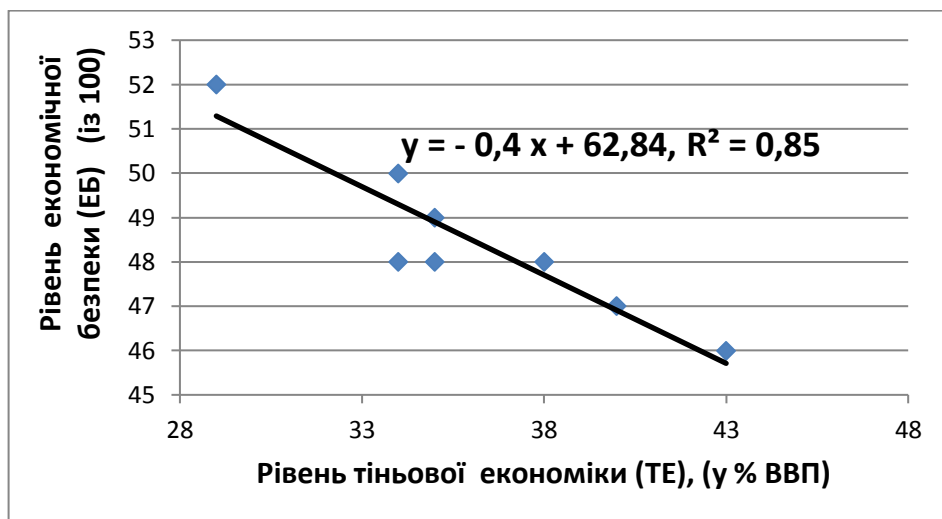

Рис.3. Кореляція показника економічної безпеки (ЕБ) рівня тіньової економіки (ТЕ) і у 2007-2014

Отже отримані параметри лінійних рівнянь рис.1-3, вказують на тісний зв'язок показника добровільної сплати податкових зобов'язань, а точніше показника податкового тиску на економіку із економічною безпекою держави. Наприклад із лінійної моделі рис.1 можна зробити висновок, що при покращенні показника ДВПЗ на 1 відсоток питома вага податкових втрат у

ВВП знижується в середньому на 0,31 відсотка, що в абсолютних величинах від ВВП за 2015 рік складає біля 6136 млн. грн, а за 2016 рік – 7388 млн.грн. Коефіцієнт детермінації $R^2 = 0,94$ означає, що 94% варіації $PB_{ВВП}$ пояснюється варіацією фактора ДВПЗ, а 6% - дією інших чинників, які не включені в модель.

Отримані моделі можуть застосовуватись для управління податковими ризиками держави у контексті регулювання податкового тиску на економіку, що, у свою чергу, приведе до покращення економічної безпеки держави.

Література:

1. Варналій З. С., Живко З. Б. Детінізація економіки як чинник розвитку підприємництва. Стратегічні пріоритети, №4 (29), 2013 р., с. 29.
2. Фільо М.М. Податкові втрати та податкові розриви: можливості ідентифікації. Вісник ОНУ імені І.І. Мечнікова 2014. Т.19. Вип. 5-6.
3. Вітлінський В. В., Тимченко О. М. Джерела і види податкових ризиків, їх взаємозв'язок. Фінанси України, № 3, 2007, с. 133 – 139.
4. Вітлінський В. В., Редич О. В. Методологічні основи управління ризиками у адмініструванні податків. Науковий вісник Національного університету ДПС України, №3 (46), 2009, с.107 – 113.
5. Романенко В. В. Негативні фактори економічної безпеки держави у контексті податкового ризик-менеджменту / В. В. Романенко // Вісник АМСУ. Серія «Економіка». – 2014 р. –№ 2. – С. 112 –119.
6. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України. Мін. економ. розв. і торгівлі. Наказ від 29 жовтня 2013 року N 1277.
7. Стан економічної безпеки України за підсумком I півріччя 2014 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://new.me.gov.ua/files/Ес.security_6%20%D0%BC%20%202014.doc.
8. Проміжний звіт про надання послуг Іноземним підприємством „ГФК ЮКРЕЙН” відповідно до Контракту № 63М від 28 лютого 2011 року щодо результатів розрахунку ключових показників досягнення прогресу впровадження проекту модернізації державної податкової служби України-1 за 2010 рік.